

Застосування теорії вирішення винахідницьких завдань в творчому процесі бібліотеки

Жукова В.П., кандидат наук із соціальних комунікацій, ст. викладач кафедри бібліотекознавства та соціальних комунікацій ХДАК

В часи інтеграції бібліотек до соціально-комунікаційних процесів суспільства необхідно активно сприяти розвитку творчого процесу в колективах бібліотек. Через творчий процес сьогодні створюються в бібліотеках якісно нові духовні та інтелектуальні цінності такі як створення принципово нового середовища та інформаційних продуктів і послуг. Основний критерій, що відрізняє творчість від традиційного виробництва, — унікальність його результату. Результат творчості неможливо прямо вивести з початкових умов. Ніхто не може одержати точно такий же результат, якщо створити для нього ту ж початкову ситуацію. Таким чином, у процесі творчості автор вкладає якісні аспекти своєї особистості. Саме цей факт додає продуктам творчості додаткову цінність порівняно з продуктами традиційного виробництва. Творча діяльність породжує якісно нові продукти, яких ніколи раніше не існувало.

Для реалізації творчих завдань та запровадження інноваційного досвіду в бібліотеках необхідно активніше створювати творчі виробничі та проектні групи. У творчі групи необхідно об'єднувати працівників бібліотеки? які бажають займатися творчою діяльністю, мають інтуїцію, схильні до обмірковування проблеми, бажають самореалізовуватись. Творчість необхідно розглядати не тільки як процес створення чогось нового, але і як процес, що протікає при взаємодії особистості та процесів діяльності. При цьому зміни відбуваються в свідомості людини. В основі творчості міститься глобальна мотивація людини до самореалізації та самовираження.

За П. К. Енгельмейером творчий процес складається з трьох актів: бажання, знання, уміння. П. М. Якобсон виділяв наступні стадії: період інтелектуальної готовності; міркування над проблемою; зародження ідеї формулювання завдання; пошук рішення; отримання принципу винаходу; перетворення принципу в схему; технічне оформлення і розгортання винаходу.

У роботі творчих груп бібліотеки доцільно використовувати вже відомі методи роботи такі як теорію вирішення винахідницьких завдань.

Теорія вирішення винахідницьких завдань є унікальним інструментом для пошуку оригінальних ідей, виявлення та розв'язання творчих проблем, вибору перспективних напрямів розвитку автоматизації бібліотеки, технології зниження витрат на виробництво інформаційних продуктів та послуг, розвитку творчого мислення, формування творчої особистості й колективу в цілому.

Ця теорія є популярною в Росії, США, Канаді, Японії, Ізраїлі, провідних країнах Європи і Південно-Східної Азії завдяки її винахіднику Генріху Альтшуллеру в галузі винахідництва .

Завдяки запровадженню теорії винахідницьких завдань у виробничий процес бібліотеки можливо вирішити такі завдання:

- навчитися правильно виявляти суть виробничого завдання та визначати основні напрями творчого пошуку;
- запроваджувати своєчасно знання щодо систематизації пошуку інформації з вибору першочергових завдань і напрямів творчих рішень;
- навчитися знаходити шляхи відходу від традиційних рішень;
- оволодіти вмінням мислити логічно, алогічно і системно;
- значно підвищити ефективність творчої праці;
- скоротити час на прийняття рішень;

- дивитися на речі і явища в інших світоглядних напрямках;
- розвинути нахили до винахідницької діяльності;
- розширити кругозір працівників бібліотеки.

Основна суть теорії вирішення винахідницьких завдань — виявлення і використання законів, закономірностей і тенденцій розвитку технічних систем.

Основними функціями теорії вирішення винахідницьких завдань є:

- вирішення творчих і винахідницьких завдань будь-якої складності і спрямованості без перебору варіантів.
- прогнозування розвитку технічних систем і отримання перспективних рішень (зокрема і принципово нових).
- розвиток якостей творчої особистості.

Допоміжними функціями теорії вирішення винахідницьких завдань вважають:

- вирішення наукових і дослідницьких завдань.
- виявлення проблем, труднощів і завдань у роботі з технічними системами та їх розвитку.
- виявлення причин браку і аварійних ситуацій.
- максимально ефективно використання ресурсів природи і техніки для вирішення багатьох проблем.
- об'єктивна оцінка рішень.
- систематизація знань будь-яких областей діяльності, що дозволяє значно ефективніше використовувати ці знання і на принципово новій основі розвивати конкретні науки.
- розвиток творчого уяви і мислення.
- розвиток творчих колективів.

Теорію вирішення винахідницьких завдань можна запропонувати у вигляді структури, що складається із двох груп методів:

До першої групи можна віднести методи вирішення проблем:

- закони розвитку технічних систем;
- інформаційний фонд теорії вирішення винахідницьких завдань;
- вепольний аналіз (структурний речовинно-польовий аналіз) технічних систем.

- алгоритм вирішення винахідницьких завдань .
- метод виявлення і прогнозування аварійних ситуацій та небажаних явищ.
- методи системного аналізу і синтезу.
- функціонально-ціннісний аналіз.

До другої групи — методи розвитку творчих якостей:

- методи розвитку творчого уявлення.
- теорію розвитку творчої особистості.
- теорію розвитку творчих колективів.

Таким чином, деякі методи структури теорії вирішення винахідницьких завдань сьогодні застосовуються у науковій та управлінській роботі бібліотек; інші необхідно трансформувати та запровадити в практику творчих виробничих та проектних груп.